
Weil, Alois; Căsap, Gabriel, 2022, *România: hârtii de valoare istorice*, vol. 1-*Bănci*, Editura Alma Mater, Cluj-Napoca, 515 p.

De curând a văzut lumina tiparului impozantul volum sus-amintit, primul dintr-o serie care va cuprinde mai multe tomuri, despre care autorii menționează: „*Această lucrare se dorește a fi o incursiune în fascinanta lume a «hârtiilor de valoare românești». Tematica propusă încearcă să trezească interesul cititorului pentru economie, educație financiară, educație antreprenorială, artă grafică și nu în ultimul rând pentru diversitatea culturală a acestor meleaguri*” (coperta IV).

Volumul beneficiază de „*Cuvânt înainte*”, semnat de academicianul Vasile Pușcaș, care mărturisește: „*am lecturat cu mare interes acest volum de istorie a dezvoltării instrumentelor pieței de capital din România*” (p. III), trecând apoi în revistă câteva lucrări de referință din domeniu, ale unor prestigioși economiști și istorici români și străini, precum Virgil Madgearu, Mihail Manoilescu, Ștefan Zelin, Fernand Braudel, Michel Beaud ș.a.

Remarcând „*apetitul sincronizării noastre cu etapele evoluției capitalului în Occident*” (p. IV), autorul concluzionează: „*volumul editat cu pasiune, dăruire și competență de Alois Weil și Gabriel Căsap [...] este o încurajare pentru antreprenorii români de azi și de mâine să participe activ*

la circuitele complexe ale capitalului contemporan, dar și pentru cetățenii care ar dori să-și dezvolte cultura pieței moderne și educația financiar-bancară” (idem).

Volumul masiv, în format A4, cu coperti cartonate, bogat ilustrat, textul în limbile română, engleză și germană, cuprinde o „*Introducere*” și trei capitole, respectiv: „*Despre societățile pe acțiuni*” (cap. 1); „*Societatea pe acțiuni în România*” (cap. 2); un extins capitol 3: „*Sistemul financiar românesc*” (cap. 3.1.); „*Bănci din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*” (cap. 3.2.); „*Bănci din Muntenia, Oltenia și Dobrogea*” (cap. 3.3.), cu subcapitolele „*Bănci din București*” (3.3.1.) și „*Bănci din teritoriu*” (3.3.2.); „*Bănci din Moldova*” (3.4.); „*Bănci din Basarabia*” (3.5.) și „*Bănci din Cadrilater*” (3.6.).

La sfârșit, volumul cuprinde ca anexă „*Lista băncilor*” menționate în volum, o „*Bibliografie selectivă*” și un util instrument de cunoaștere biografică, „*Despre autori*”, aspect de multe ori neglijat. Lucrarea, realizată în condiții tipografice de excepție, cuprinde un număr impresionant de reproduceri ale „*hârtiilor de valoare istorice*” din spațiul geografic românesc apărute de-a lungul timpului, din impresionanta colecție

Alois Weil, care constituie elementul atractiv major al lucrării.

Introducerea, deși extinsă doar pe două pagini, este bogată în idei, autorii justificând demersul lor publicistic. Ei pleacă de la explicarea denumirii „*hârtii de valoare istorice*” al cărei sinonim german este „*Historiche Wertpapiere*”, definesc publicul țintă și reliefează valențele educativ-formative ale lucrării.

Hârțiile de valoare istorice, în principal acțiunile emise de societățile pe acțiuni de pe cuprinsul spațiului geografic românesc, acoperă un interval de timp cuprins între 1860-1947 (1948), având o evoluție și caracteristici proprii, datorate diferitelor administrații sub care s-au aflat teritoriile românești și, ulterior, după unificarea lor, până la dispariția societăților emitente, consecință a cataclismelor social-politice de după al II-lea Război Mondial, după ce România a intrat în sfera de influență sovietică: etatizarea Băncii Naționale a României, la 28 decembrie 1946; abolirea abuzivă a regimului constituțional legal al României, la 30 decembrie 1947; naționalizarea mijloacelor de producție, la 11 iunie 1948. Furia proletcultistă față de spiritul antreprenorial ce s-a instaurat odată cu implementarea comunismului în România de către URSS, s-a materializat în anihilarea acestui instrument de practică financiară burgheză, element indispensabil de progres social-economic, inclusiv a hârțiilor de valoare și a altor instrumente de capitalizare – împrumuturi de stat, înscrisuri funciare, obligațiuni, cote părți, părți sociale, certificate etc., care au devenit caduce și... „*piese de muzeu*”, în cel mai fericit caz, când nu au fost arse. Cu timpul, ele au devenit „rarități” neprețuite, colecționate prin pasiunea, sânguința și sacrificiul unora ca Alois Weil.

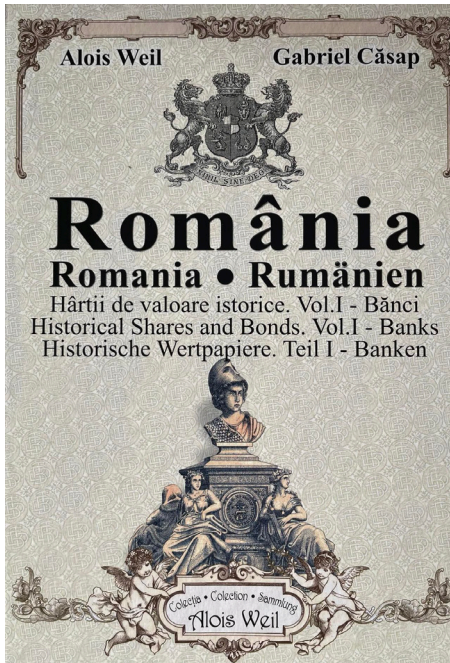
Hârțiile de valoare istorice fac dovada eforturilor acumulării capitalului autohton de pe cuprinsul spațiului cultural românesc.

Colecția Alois Weil, care cuprinde „*aproape 4000 de hârtii de valoare istorice distincte*” (p. 2), a dobândit începând cu anul 2019, anul constituirii societății culturale „Colecția Alois Weil”, o funcție cultural-educativă majoră prin „*valorizarea și patrimonializarea*” lor, respectiv „*inclusiunea lor în lucrări de specialitate, prezentări și expoziții, dar și colaborarea între colecționari din Europa și comunitatea științifică, precum și colaborarea cu instituții locale, naționale și internaționale!*” (*idem*).

În cadrul acestui ambițios demers, s-a înscris realizarea expoziției din anul 2019 din cadrul Bibliotecii Universitare „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca, cuprinzând o selecție de „*hârtii de valoare istorice*” din Transilvania, vernisată cu ocazia lansării volumului „*Socetăți pe acțiuni românești în Austro-Ungaria. Hârții de valoare istorice. Colecția Alois Weil*”, al autorilor Alois Weil, Gabriel Cășap și Ion Chirescu (Editura Art Design, 2019, București). Ea s-a bucurat de prezența unui numeros public și de inimoase luări de cuvânt ale Președintelui Academiei Române, academician Ioan-Aurel Pop, a directorului Institutului de Istorie „George Barițiu” din Cluj-Napoca, academician Ioan Bolovan, a directorului Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga”, conf. univ. dr. Valentin Orga etc. Exponatele au fost donate de Alois Weil bibliotecii, intrând astfel în patrimoniul ei.

Iată că pasionatul colecționar și exeget al trecutului economic al spațiului cultural românesc, promotor al imaginii României în lume care este Alois Weil, publică acum o nouă lucrare care

deschide seria unei colecții mai vaste, volumul I fiind dedicat hârtiilor de valoare emise de bănci din toate provinciile geografico-istorice românești.

Simbolistica copertei I a volumului România: hârtii de valoare istorice.

În capitolul 1, „Despre societățile pe acțiuni”, autorii fac o succintă prezentare cu caracter general a societăților pe acțiuni din lume, punctând evoluția lor în decursul secolelor XIV-XVIII-XX, iar în cel de-al doilea, „Societatea pe acțiuni în România”, ei trec în revistă etapele apariției, cristalizării și dezvoltării instrumentelor de acumulare și de sporire a capitalului în dezvoltarea capitalistă din spațiul geografic românesc, cu exemplificări sugestive, imagistice, respectiv hârtii de valoare istorice, unele dintre ele azi mari rarități!

Capitolul 3, cel mai extins, face referire la „sistemul financiar românesc”, respectiv la băncile din România, după criterii evolutive și regionale. Sunt prezentate casele comerciale străine care au precedat pe cele autohtone, apoi începutul activității bancare autohtone și crearea sistemului de creditare de factură capitalistă autohtonă. Sunt prezentate societăți pe acțiuni de pe tot eșichierul taxonomic, de la Banca Națională până la cele mai mici structuri de credit locale/regionale, apărute ca urmare a eforturilor de constituire și de consolidare a capitalului autohton prin emiterea de acțiuni, instrument eficace în industrializarea și modernizarea României. În demonstrarea acestor eforturi, autorii au selectat hârtii de valoare istorice ale unor bănci și institute de credit și de economie, adevărate opere de artă grafică prin: calitatea înaltă a graficii, simbolistica explicită a elementelor grafice conținute, a desenelor minuțios elaborate, cromatică, caracterele înscrisurilor, mesajul textelor, elementele de sigilografie (ștampile), a timbrului sec etc., autorii declarând: „Criteriile care au stat la baza selecției țin de importanța regională sau națională a unor societăți pe acțiuni, accentul fiind pus și pe gradul de decorativitate a pieselor. În cadrul designului, al compoziției grafice, tematica românească a pieselor este diversă și bogată, cu puternice influențe autohtone.

Predominant, în compoziția grafică a acțiunilor românești se regăsesc simboluri agrare, care fac trimitere la ocupațiile tradiționale ale românilor. Chenare elaborate, inspirate din tradiția culturală românească, motive populare prezente pe costumele și covoarele țărănești...” (p. 2).

Adevărate opere de artă grafică și tipografică, acțiunile în sine sunt creații ale unor artiști precum Nicolae Grigorescu, Nicolae Vermont, Costin Petrescu etc., ele regăsindu-se constant ca obiecte de artă „în *catalogele celor mai importante case de licitații din întreaga lume*” (*idem*), afirmă autorii în cunoștință de cauză.

Lecturarea volumului, împreună cu „amprentele” sale imagistice, este facilă, plăcută, recreativă și... surprinzătoare totodată, prin volumul mare de acțiuni prezentate care surprind plăcut pe cititor, care se convinge, dacă mai este nevoie, că România nu vine din fum..., că ea are un trecut minunat, iată, și din această perspectivă!

Lectura volumului ne duce, vrând-nevrând, în trecut, în urmă cu multe decenii, înspre care privim cu nostalgie, pentru că avem dovada materială al unui instrument financiar complex și funcțional al modelului burghez de acumulare al capitalului, dar și în mod creativ și fertil, fiindcă ne oferă calea de urmat în sporirea capitalului autohton, desigur adaptabil contextului contemporan.

Lecturarea volumului ne oferă o perspectivă transistorică asupra efervescenței acumulării capitalului în spațiul geografic românesc, care poate fi o lecție și model deopotrivă! Volumul reunește și conjugă în mod fericit istoria economică și financiară cu arta, oferind posibilitatea creionării în imaginarul geografic al cititorului inteligent harta-puzzle a fenomenului acumulării capitalului autohton în vederea consolidării capitalului românesc în procesul propășirii țării. Ar fi fost utile – dar suntem convingși că autorii au în vedere acest fapt în realizarea volumelor următoare – o serie de hărți, grafice și diagrame care

să reflecte intensitatea manifestării fenomenului, structura capitalului pe sectoare economice și, în cadrul lor, pe domenii de activitate, mărimea capitalului social, răspândirea teritorială și importanța instituțiilor emițătoare (locală, regională, națională, internațională) etc.

Lucrarea are și atribute de valoare adăugată ridicată, cu referire la un patrimoniu material, cu atât mai mult cu cât, datorită cataclismelor social-politice de după al II-lea Război Mondial, când România, în contra-voința sa, a intrat în

Alois Weil
(n. 9 aprilie 1961, Arad).

sfera de influență sovietică, regimul totalitar instaurat a stopat și apoi a distrus cu ostentație acest instrument de practică economică capitalistă. Cu ce preț? Este suficient să amintesc dificultatea formării unei noi clase antreprenoriale românești după 1990, clamată atât de des de specialiști, sau a consolidării capitalului românesc, mai ales după o serie

de „tunuri” financiare de tipul falimentării Băncii Albina de la Cluj, a F. N. I. etc. etc., care n-au fost chiar întâmplătoare, ținând cont de proximitatea unor vecini binevoitori...

Dar cine este acest inimos, harnic, patriot colecționar și exeget, generos donator, care este Alois Weil? Aflăm că s-a născut la 9 aprilie 1961 la Arad, este de profesie inginer agronom, absolvent al Facultății de Agronomie din Timișoara. Specialistul horticola este dublat de un pasionat bibliofil, preocupat de istorie, în special de istorie economică, care, cu perseverență și sacrificii, a întocmit cea mai reprezentativă colecție de hârtii de valoare istorice pentru teritoriul actual al României (p. 514).

Domnia sa provine dintr-o veche familie arădeană de horticultori, bunicul său înființând în anul 1921 o seră pentru cultivarea florilor, pasiune dusă mai departe și de tatăl său; la mijlocul anilor 1930, familia Weil avea o florărie care funcționa în palatul Neuman din Arad. Imediat după al II-lea Război Mondial, familia Weil, respectiv bunicii și tatăl său copil, a fost deportată vreme de șapte ani în URSS.

La reîntoarcerea pe plaiurile natale din România, bunicii au reluat activitatea horticola până la decesul bunicului (1978), activitatea fiind preluată și dezvoltată după 1990, de fiul său, tatăl lui Alois Weil, care, la rândul său i-a transmis-o și fiului, colecționarul și autorul cărții de față. După 1990, afacerea horticola a familiei s-a dezvoltat, Alois Weil continuând activitatea înaintașilor săi, completată în mod fericit de hobby-ul său și, iată, a studiului hârtiilor de valoare istorice din spațiul cultural românesc.

Fire nevăzute – opinăm noi – leagă agronomia – știința și lucrul solu-lui, de pasiunea colecționării și a cercetării hârtiilor de valoare istorice emise pe cuprinsul pământului românesc. Parafrazându-l pe Rudolf von Ihering, „*solut e tot poporul!*”, idee lapidară dar atotcuprinzătoare care, în opinia noastră, reprezintă chintesența rolului pământului strămoșesc, care ne hrănește pe toți cei care ne-am născut pe el, de orice etnie am fi! Iar cea germană, din care face parte Alois Weil, a fost una de ispravă. Prin inteligență și muncă asiduă, ea a făcut să rodească, a echipat și locuit de o manieră fericită pământul acesta care, într-un final fericit, a ajuns să fie al României! Să nu uităm că, cu o singură excepție, unirea tuturor românilor a fost privită cu simpatie de minoritățile care trăiau la noi. În discursul rostit la 18 decembrie 1919 în Adunarea Deputaților din Parlamentul României, Rudolf Brandsch, fruntaș al sașilor transilvăneni, declara: „*Noi, reprezentanții liberi aleși ai națiunii germane din România Mare, la intrarea noastră în Adunarea Constituantă, ne simțim datori a reînnoi declarația solemnă că ne-am alipit statului român prin liberă hotărâre și vrem să-i aparținem ca cetățeni credincioși sub sceptrul dinastiei sale, în deplină loialitate!*” (Ciobanu, Vasile, 2001, *Contribuții la cunoașterea istoriei sașilor transilvăneni 1918-1944*, Editura Hora, Sibiu, p. 67). Urmând această logică, avem de-a face cu un colecționar minunat, dublat de dorința de a face cunoscut lumii întregi eforturile locuitorilor spațiului geografic românesc pentru acumularea capitalului necesar propășirii lor economice și sociale. Ținutului natal, Arad, Alois Weil împreună cu Gabriel Cășap și Ion Chirescu i-au dedicat o altă lucrare

monografică: „Istorie economică arădeană. Societăți pe acțiuni. Hârtii de valoare istorice. Colecția Alois Weil” (vol. I-II, Editura Art Design, București).

Suma summorum, recomand cu căldură acest volum cu largă adresabilitate, rod al pasiunii colecționarului-autor Alois Weil și al istoricului Gabriel Cășap, care demonstrează subliminal că România nu vine din fum, de nicăieri, că are și în acest domeniu, al efortului de concentrare al capitalului financiar autohton, realizări remarcabile. Dacă luăm în calcul și aspectul grafic-artistic, avem dovada materială peremptorie a unei identități specifice inconfundabile, pe care ne-au lăsat-o înaintașii. Iată că Alois Weil și colegii săi, Gabriel Cășap și Ion Chirescu, au prezentat-o și o prezintă și în cazul de față publicului larg cu profesionalism și acribie științifică. Cum ne raportăm noi, geografii, la acest trecut economic? Prin cunoașterea și promovarea a tot ceea ce a fost valoros și identitar sub acest aspect, în spațiul românesc.

În această lume globalizată, cu fel și fel de crize care se succed rapid, și care pe mulți îi ia pe nepregătite, fie ei oameni sau chiar țări, ținând cont de locul nostru în acest colț al Europei și fiindcă am invocat aspecte identitare ale spațiului geografic românesc, fie-mi permis să închei cu îndemnul lui Ioan Bianu, relatat de Dumitru Cristian Amzăr (1906-1999), un fabulos gânditor, din păcate mai puțin cunoscut.

Acesta relatează că student fiind la Filosofie la Universitatea din București, a participat în toamna anului 1928 „la solemnitatea închiderii cursului” magistrului cu ocazia pensionării sale. Dar să-l lăsăm pe Dumitru C. Amzăr să descrie desfășurarea evenimentului, poate va reverbera în câteva conștiințe vii ale lectorilor acestei recenzii: „Solemnitatea

a avut loc în cea mai încăpătoare sală de cursuri a Universității noi, amfiteatrul «Vasile Pârvan», plin până la refuz. Cuvântărilor și elogiilor de rigoare le-a răspuns sărbătoritul, cu ochii în lacrimi. Bianu nu era nici orator, nici savant; darul lui a fost acela de mare gospodar al cărții, al cărții românești în special. De aceea, el a strălucit, nu prin vorbă și scris, ci prin faptă. Nu-mi mai aduc aminte de cursul cuvântării sale, dar a încheiat cu relatarea unei scene din ultimele zile ale lui Timotei Cipariu, la care el a fost martor, și scena aceea mi-a rămas și-mi va rămâne pentru totdeauna vie în minte, ca și când aș fi trăit-o eu însumi. Simțindu-și sfârșitul apropiat, spunea Ion Bianu către sfârșitul propriei lui vieți, Timotei Cipariu și-a chemat la el pe cei mai buni și mai dragi dintre foștii prieteni și elevi. Ca un rămas-bun și abia ținându-și lacrimile și suflarea, el a deschis pe masa de lucru o hartă mare a vechii Dacii și a înconjurat-o încet cu mâna, ca și când ar fi vrut să pipăie pentru ultima oară fiecare hotar al Țării, începând de la Turnu-Severin, urcând pe Tisa, coborând pe Nistru și ajungând, pe Dunăre, din nou la Turnu-Severin. «ASTA ESTE; EU AM VISAT-O, VOI S-O VEDEȚI AIEVEA!»; iar bătrânul Bianu, printre lacrimi și suspine reținute, s-a întors către harta României Mari, care atârna pe peretele din spatele catedrei, și, schițând același gest, a adăugat: «ASTA ESTE; EU AM VĂZUT-O; VOI S-O PĂSTRAȚI!» (Amzăr, Dumitru Constantin, 1953, Testamentul lui Ion Bianu, în Buletinul Bibliotecii Române, An I, nr. 1, pp. 25-26, 1953, Freiburg im Breisgau).

Alexandru A. PĂCURAR

Departamentul de Geografie
Umană și Turism, Universitatea
Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca,
alexandru.pacurar@ubbcluj.ro